

FLORIAN POTRA

Interferențe

Inițiative

Am în vedere două premise matematice certe: pe de o parte, nivelul european, mondial, al artei scenice românești — adică excelența actorilor și regizorilor noștri de anvergură; pe de altă parte, setea, de asemenea europeană și mondială, de spectacol televizual: romane repovestite în episoade, piese de teatru adaptate, scenarii originale, seriale etc. Dacă punem în legătură acești termeni — repet: ținuta superioară a artei spectacolului (teatral) la noi și interesul unanim față de spectacolul TV — este imposibil să nu se manifeste, cu necesitate, un anumit spirit de inițiativă.

Un spirit de inițiativă viguros și global, departe de viziunea gregară și restrictivă a unor simple „prestații de servicii”, avînd deci în vedere nu doar posibilitatea noastră optimă de a executa comenzi, ci capacitatea creativă în totalitatea ei autentice a ei. Ce-ar fi dacă — studiînd piața internațională și coeficienții ei de absorbție, inclusiv de participare la coproducții — am oferi lumii, respectiv diverselor centre naționale TV, un Danton în șase episoade (a

cîte 40—50 de minute episodul, cum cere standardizarea)? Bineînțeles, Dantonul lui Camil Petrescu și plecîndu-se de la monumentalul spectacol al Naționalului bucureștean, dar prelucrat, scenarizat și montat în funcție televizuală. Astfel de „filme” se substituie sau, mai ades, se dublează în străinătate, devenind bunuri spirituale ale spectatorilor de pretutindeni. Ar fi, după opinia mea, un produs TVR de mare prestigiu, asigurînd un început de circulație valorilor noastre dramaturgice, regizorale, interpretative, tehnice.

Alt exemplu: Baltagul lui Mihail Sadoveanu. Ratat, din păcate, ca film (acum cîțiva ani), Baltagul-Miorița ar putea fi reluat și difuzat la scară internațională, într-o pregnantă și adecvată viziune televizuală, care să țină seama și de sugestiile lui Victor Iliu (din Fascinația cinematografului), și de caracterul exponențial al operei. Și încă un exemplu: Craii de Curtea Veche de Mateiu I. Caragiale, poate mai lesnicios adaptabil la nararea în episoade TV, decît la o ecranizare propriuzisă. Înainte de Craii, sau

după ei, Principele lui Eugen Barbu (sau chiar Groapa).

Evident, ideile și inițiativele se pot multiplica și diversifica substanțial, cuprînzînd și „lecturile” spectaculoase ale clasicii universale. Bunăoară, ne-am dovedit deosebit de percutanți și de expresivi — magistrali, în sensul etimologic al cuvîntului — în versiunile scenice ale lui Cehov și Gorki, dar și ale lui Shakespeare și Goldoni, ca să pomenim cîteva nume de relief. Nimic nu ar fi mai firesc decît să „propunem” și apoi să „impunem” publicului european versiunile românești ale acestor clasici, versiuni de multe ori mai interesante și mai vii decît ale altora.

Imprumutînd o expresie din economie, aș spune cu toată convingerea că arta spectacolului de la noi este competitivă pe plan mondial. Și aș preciza, la nevoie, că este competitivă pe toate laturile, în toate implicațiile, inclusiv cea tehnico-profesională, dispunînd studiourile noastre atît de o înzestrare modernă cu mijloace de producție, cît și de cadre cu o înaltă calificare.

Așa, și nu altfel, stînd lucrurile, ce așteptăm? Piața televizuală europeană are nevoie de Danton, de Baltagul, de Craii de Curtea Veche, de Principele, are nevoie de Creangă și de Rebreanu (un Ion, de exemplu), de Morometii lui Preda etc. Cultura europeană și cea universală au nevoie de asemenea conținuturi și culori inedite pentru ele: aceasta — cum ar fi spus Victor Iliu — nu-i o exagerare și nici o vană prezumție. Ci o certitudine, care nu are nevoie decît de o conștiință ceva mai clară și mai netă a propriei noastre valori, și de o tresărare a spiritului de inițiativă, după cîte știu, mereu treaz la români.